

“เรื่องที่คุยกัน”

ระหว่าง

ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน

กับลูกศิษย์

เมื่อได้รับคำสั่งจากเบื้องบนให้ย้ายครอบครัวจากภาคเหนือ (มีจังหวัดลำปางเป็นศูนย์กลาง) ไปอยู่ภาคอีสาน (มีจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลาง) ผู้เขียนก็ให้ตีใจนัก เพราะมีนิสัยชอบเดินทางอยู่แล้ว ประกอบกับยังไม่เคยรู้จักภาคอีสานมาก่อนเลย จึงยินดีที่จะได้ไปสัมผัสผู้คนที่นี่ อีกทั้งสนใจกับเรื่องพระสงฆ์องค์เจ้าตลอดมา ถ้ามีเวลาว่างก็จะไปคุยกับพระ เพราะตามต่างจังหวัด หรือในชนบททั่วๆ ไป วัดจะเป็นที่รวมของคนทุกระดับชั้น การที่ต้องย้ายอยู่เรื่อยจึงต้องอาศัยวัดเป็นหลัก ที่ไปวัดมิได้ไปฟังเทศน์ โดยเฉพาะเท่านั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการฟังธรรม คือเมื่อมีปัญหาอะไร ก็ป้อนคำถามให้พระท่านช่วยแก้ไขให้ ส่วนใหญ่ท่านก็จะเมตตาอธิบายแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ด้วยธรรมะของพระพุทธองค์ที่ได้ทรงแสดงไว้ รัสแห่งธรรมได้เอิบอาบซาบซึ่งเข้าสู่ดวงจิตที่ละน้อยๆ ทำให้เกิดความอดทนต่อสิ่งที่ไม่เป็นธรรม อันมีผลมากระทบตัวโดยตรงอย่างไม่พริ้วพริ้ง เพราะฉะนั้นผู้มีปัญหามากเช่นผู้เขียนนี้ จึงไม่มีสิ่งใดจะช่วยให้ได้เลย นอกจากธรรมะเป็นกุญแจไขให้ทุกเปลาะ จนเข้าใจแจ่มกระจ่างสว่างแจ้ง

แผ่นดินอีสานเป็นดินแดนแห่งพระอริยสงฆ์ เป็นดินแดนแห่งศิลปวัฒนธรรมอันยาวนานและกว้างใหญ่ไพศาล เป็นดินแดนที่มีเขาเล่าว่า ผู้คนอีสานยากจนนัก เป็นช่องว่างให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจระหว่างคนที่นี่กับคนภาคอื่น เป็นช่องว่างระหว่างชนชั้นต่างนานา สารพันที่จะได้ยินได้ฟังกันมา เนื่องจากกำลังศึกษาเรื่องของพุทธศาสนาและการปฏิบัติภาวนาของครูอาจารย์อยู่หลายองค์ จึงได้เข้าไปกราบเรียนถาม ท่านอาจารย์หลวง

แห่งวัดป่าสำราญนิवास อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปางว่า เมื่อเดินทางไปถึงขอนแก่นแล้ว จะไปหาพระสงฆ์องค์ใดให้ท่านสอนการปฏิบัติภาวนาได้

ท่านอาจารย์หลวงได้กรุณาแนะนำว่า “จงไปหาอาจารย์บุญเพ็ง ที่วัดป่าวิเวกธรรม อยู่ในเมืองขอนแก่นนั้นละท่านจะสอนให้” เมื่อทราบลาท่านอาจารย์หลวงแล้ว เราก็พากันเดินทางมารับงานที่ขอนแก่นทันที

คำ ๆ ว่างจากหน้าที่การงานแล้ว เราก็พากันยกพานดอกไม้ธูปเทียนเข้าไปกราบท่านอาจารย์บุญเพ็ง เป็นการฝากตัวเป็นศิษย์ของท่าน ครั้นรู้ว่าเราเพิ่งย้ายมาและสนใจในการปฏิบัติภาวนา โดยมีท่านอาจารย์หลวงแนะนำมาเช่นนี้ ท่านก็ลุกขึ้นครองผ้าเป็นปริณทล นำเรานั่งสมาธิทันที ปฏิบัติกันเช่นนี้เป็นประจำทุกคำคืนไม่มีว่างวัน โดยท่านอาจารย์บุญเพ็งจะเป็นผู้พาดำปฏิบัติ ด้วยการแนะนำว่าให้เริ่มด้วยการมีสติจับดูที่จิตของตัวเอง รู้ทันความรวดเร็วของจิตที่หวั่นไหวนอกศูนย์กลางอยู่ตลอดเวลา ไม่ยอมสงบนิ่งให้ง่าย ๆ จับให้ติดจับให้อยู่ จับให้สงบ

การปฏิบัติซ้าอยู่เช่นนี้นานวันเข้าจนจิตเกิดความชำนาญขึ้นบ้าง ท่านก็จะนำไปนั่งสอนในที่ต่าง ๆ จากนั่งที่กุฏิของท่านก็ไปนั่งที่โรงฉัน ติดกับป่าช้าด้านหนึ่งโดยดับไฟให้มีมืด แล้วท่านอาจารย์จะกล่าวนำให้จิตตั้งลงสู่สมาธิ หลายคนได้รับความแปลกประหลาดมหัศจรรย์จากการปฏิบัติภาวนา ในโรงฉันอันกว้างใหญ่มีตสนิทที่มียุงชุมเป็นที่สุดกลับปรากฏว่า ไม่มียุงมารบกวนผู้ภาวนา และปรากฏแสงสว่างนวลจ้าจับตาขึ้นเยือกเย็นไปทั่วทุกชุมชน จนต้องลืมตาขึ้นดูว่าแสงสว่างนั้นมาจากไหน แต่ก็กลับได้พบความมืดสนิทเหมือนเดิม ครั้นหลับตาดิ่งลงสู่สมาธิใหม่ก็จะพบแสงสว่างนั้นอีก ทุกคนที่ได้สัมผัสกับความสงบและความสว่างนี้ ต่างก็นิ่งเงียบ เพราะสิ่งที่พบเป็นความรู้หรือปรากฏการณ์เกิดขึ้นเฉพาะตัวผู้ตั้งใจภาวนาเท่านั้น

ท่านอาจารย์บุญเพ็งสอนธรรมะให้ศิษย์ด้วยความเมตตา และอารมณ์ขันเป็นอย่างยิ่ง จากการนั่งภาวนาในกุฏิของท่านในโรงฉัน (ซึ่งใกล้ป่าช้า) ก็ไปนั่งกันโนโบสถ์ (ซึ่งก็ติดกับป่าช้าอีกนั่นแหละ) และจากวัดป่าวิเวกธรรมที่อยู่ในเมือง ท่านก็พาผู้เฝ้าธรรมทั้งหลายเข้าไปนั่งในวัดร้างติดเทือกเขาภูพาน ซึ่งเป็นวัดที่มีพระอยู่เพียงสี่ห้าองค์ ท่านบอกว่าพระเหล่านี้นั่งภาวนากันแบบเอาเป็นเอาตายทั้งนั้น

สำหรับผู้เขียนเองได้ตั้งคำถามที่ไม่เข้าท่ากับท่านหลายอย่าง ฟังดูเหมือนคนพูดจา ก้าวร้าว รวน แต่ท่านอาจารย์ก็จะตอบด้วยเมตตาและอารมณ์ขันทุกครั้งไป ทำให้การ สนทนาธรรมเป็นไปอย่างมีรสชาติ สนุกสนาน เป็นกันเองเสมอ ความเบื่อหน่ายในธรรมจึง ไม่มี เช่น คำถามที่ว่า “คนเรานั้นถ้าลงได้ถือศีล ให้ท่าน และภาวนาอยู่เสมอแล้วก็จะ นิพพานอย่างแน่นอน ไม่เห็นจะต้องไปทอดกฐิน ทอดผ้าป่าอะไรให้ยุ่งยากมากเรื่อง” ท่าน อาจารย์บุญเพ็งตอบทันทีว่า “บุญก็ต้องทำ เพราะว่าถ้าการให้ท่าน การถือศีล และการ ปฏิบัติภาวนาของเรามีกำลังไม่พอ ไปไม่ทันถึงพระนิพพาน บุญก็จะช่วยให้ได้อยู่ในภพภูมิ อันควร ไม่ต้องไปห้อยโหนร่องแรงอยู่กลางอากาศ”

ลูกศิษย์หน้าเป็นทั้งหลายฟังท่านตอบแล้วพากันหัวเราะก๊องไป นอกจากนี้ท่าน อาจารย์บุญเพ็งจะมีเกร็ดของครูอาจารย์เก่าๆ ด้านปฏิบัติภาวนามาเล่าให้ลูกศิษย์ฟังเสมอ ว่าท่านองค์นี้้องค์นี้ปฏิบัติอย่างไร โดยเหตุที่ท่านเป็นศิษย์หลวงพ่อดี แห่งวัดอโศการาม และท่านพ่อดีเป็นศิษย์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ เราทุกคนจึงได้ทราบคุณธรรม ความ เข้มแข็งเด็ดเดี่ยวของครูอาจารย์ในการปฏิบัติภาวนา เพื่อให้เกิดปัญญาอย่างแท้จริงจาก ท่านอาจารย์บุญเพ็งเสมอๆ การสนทนาธรรมจึงมิใช่เป็นการขึ้นเทศน์โดยทั่วไป แต่เป็น การคุยกันเรื่องธรรมะจริงๆ คุยกันอย่างมนุษย์ปุถุชนที่ยังเต็มไปด้วยกิเลสกับอาจารย์ผู้มี เมตตาสูง รับฟังปัญหาของพวกเราแล้วก็จะตอบด้วยอารมณ์ขันตลอดเวลา เช่น มีผู้รู้จัก คุณเคยกราบเรียนถามว่า “ทำไมท่านอาจารย์จะต้องฉันหมาก” ท่านจะหัวเราะตอบทันที “ก็พระนิพพานไม่ได้ห้ามว่าไม่ให้กินหมากนี้หว่า” ลูกศิษย์พากันเราะครืน

ค่าวันหนึ่งเกือบจะสามทุ่ม ท่านนำศิษย์นั่งภาวนากันอยู่เงียบๆ สักพักใหญ่ๆ บน ลานกุฏิก็เกิดมีกลิ่นเหม็นสาบสาบอย่างน่าสยดสยองโผล่เข้ามาทุกขณะ ชัดเจนขึ้นทุกที เสียงหมาเห่าหอนอยู่ข้างๆ กุฏิ นักภาวนาทั้งหลายขวัญกระเจิง ตัวแข็ง หลับตาแน่น ส่วน ใจนั้นเกาะชายจีวรอาจารย์ ซึ่งท่านลุกออกไปดู เดินกุกกักอยู่ข้างนอกสักพัก ก็ได้ยินเสียง ท่านเรียกณเฑาะดังๆ ในความมืด “ณเฑาะ ใครอยู่บ้าง ไปตามสัปเหร่อมาซิเผาศพกันอย่างไ้ ใหม่ไฟไม่หมด หมามันคาบเอาแขนขาใครมาตะอยู่นี่” เมื่อกลับเข้ามาเห็นลูกศิษย์นั่ง นัยน์ตาโพล่ง ท่านก็ดูว่า “กลัวอะไรกันหมามันไม่รู้ว่าแขนใคร ขาใคร เจอเข้าก็คาบมา ตะเล่น เอ้า ตั้งใจกันใหม่”

การไปฝึกสมาธิกับท่านอาจารย์บุญเพ็งนั้น จะได้พบเรื่องขำขันอยู่เสมอ เช่นในขณะ
ที่ท่านปล่อยให้พวกเรานั่งภาวนากันนั้น จะมีผู้คนมาหาท่านสารพัดเรื่อง คราวหนึ่งมีชาย
ฉกรรจ์ชาวเมืองสองคนเข้ามากราบเรียนด้วยความเรียบร้อย ใบหน้าคล้ำแดด มีแต่รอยยิ้ม
แย้มแจ่มใส พูดเป็นภาษาอีสานว่า “กระผมมาขอขมิ้นของวัดไปจัดงานศพหน่อยครับ”

“อ้อ ใครตายเล่า” ท่านอาจารย์บุญเพ็งถาม

“ไอ้สิน เพื่อนกระผมเอง มันกินเหล้าตายครับ” เขาตอบแล้วหัวเราะ ไม่มีท่าทาง
เศร้าสลด ท่านหัวเราะบ้าง

“มันกินเหล้ามากไปเนาะ” ท่านอาจารย์พูดเปรย ๆ

“ครับ กินกันอยู่ดี ๆ แท้ ๆ มันหยุดหายใจไปเฉย ๆ ครับ”

“ไม่หายใจ มันก็ตายเนาะ”

“ครับผมว่าจะสวดสักสามวันแล้วก็จะเผา” ท่านอนุญาตให้ขมิ้นของไปได้ โดยให้
ไปรับจากพระผู้ซึ่งดูแลข้าวของเหล่านี้ แล้วหันมาสอนพวกเราซึ่งพลอยนั่งหัวเราะไปด้วย
ต่อการตายอย่างมีความสุขของนายสิน

“ธรรมดานะกินเหล้ามากไปมันก็ตาย ความตายนี้มันอยู่ใกล้ตัวนิดเดียวแค่นั้นเอง
เร่งปฏิบัติภาวนาเข้าเถิด”

“นี่ว่าท่านอาจารย์จะบอกให้เร่งกินเหล้ากันเข้าเถิด” ลูกศิษย์สอดขึ้นด้วยอารมณ์
ขัน แต่ท่านกลับสอนว่า “เมตาตายจะไปดีที่ไหน เกิดใหม่ก็จะขาดสติเป็นบ้าเป็นหลัง” ท่าน
อาจารย์ทราบได้อย่างไรว่า เมตาตายแล้วเกิดใหม่จะต้องเสียสติ ลูกศิษย์ช่างซักถามขึ้นทันที
“ก็พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้อย่างนั้น ไม่เชื่อท่านได้เรอะ ก็เราเป็นศิษย์ท่านนะ”

ท่านอาจารย์บุญเพ็งนั้นนอกจากจะมีอารมณ์ขันแล้ว ยังมีเมตตาอันมากมาย จน
บางครั้งผู้เขียนก็ทนไม่ได้รู้สึกรำคาญแทนท่าน เมื่อมีหญิงสาวกลุ่มหนึ่งเข้าไปกราบขอให้
ท่านพรมน้ำมนต์ให้ ท่านก็ถามตามแบบของท่าน “ต้องการอะไรล่ะ”

“ต้องการให้มีผู้ชายมาหลงหนุ่มๆ” คุณเธอตอบหน้าตาเฉย ทำทางว่าเรึง พวกเราสะดุ้งเฮือก

เสียงท่านอาจารย์ร้องออกมาอย่างปลงๆ ว่า “เออ มันก็หลงกันอยู่แล้วละนี่” พูดจบก็จุ่มกำหม้าคาพรมน้ำมนต์ให้

เมื่อทั้งหมดลากลับไปแล้ว ผู้เขียนถึงกับอะอะกับท่านว่า “คนอะไร่ ไม่รู้จักอายอยู่ๆ ก็มาขอให้พระพรมน้ำมนต์ให้มีผู้ชายมาหลงตัวมากๆ แล้วทำไมท่านอาจารย์จะต้องไปพรมน้ำมนต์ให้เขาด้วยเล่า” ท่านหัวเราะตอบว่า “นี่แหละ เรื่องของคนมันก็หลงกันอย่างนี้ละ เขาวานให้พรมาก็พรมาให้เขา ไม่เห็นมันจะเสียน้ำไปซักกี่หยด ส่วนเขาจะหลงกันหรือไม่หลง มันก็เป็นเรื่องของเขา

บรรดาครอบครัวของข้าราชการทั้งหลายนั้น จะต้องทำตามคำสั่งและทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด หน้าที่คือการปฏิบัติต่อชาวบ้าน ประชาชนที่ต้องเข้าไปสัมผัสคลุกคลี เราจึงได้อาศัยวัดเป็นที่พึ่งดังกล่าวมาแล้ว ยิ่งกว่านั้นบรรดาเรื่องขุนช่องหมองใจต่างๆ ที่เรามีสะสมไว้ในใจก็จะหันหน้าไปพึ่งพระเสมอ พระสงฆ์สาวกแต่ละองค์ท่านจะมีคำแนะนำให้หายขุนช่องด้วยวิธีที่ต่างๆ กัน ซึ่งทั้งหมดก็มาจากธรรมะขององค์สมเด็จพระบรมศาสดา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งสิ้น มาช่วยลดความโกรธแค้นขุนช่องหมองใจ ชะล้างให้จิตใจแจ่มชื่นเบิกบานขึ้นได้ในที่สุด มิให้ท้อแท้สลดหดหู่ เศร้าเสียใจ แต่จะทำให้ปล่อยวาง มีพลังอันเข้มแข็งยิ่งขึ้น

ชีวิตของทุกคนมีความทุกข์เป็นแกนนำทั้งสิ้น เราทั้งหลายยังเป็นผู้โง่เขลาเบาปัญญา แหกกว่าจมดิ่งอยู่กับความทุกข์ด้วยความหลง หลงในเกียรติยศชื่อเสียงยศถาบรรดาศักดิ์ หลงถ้อยคำสรรเสริญเยินยอ เมื่อไม่ได้ดังใจก็เป็นทุกข์ ทุกข์หนักเข้าก็เอาความทุกข์ไประบายให้พระท่านรับฟัง บางองค์ก็สอนให้ปล่อยวาง แผ่เมตตา ให้อภัยกันเสีย บางองค์ก็สอนให้แก้ที่ตัวต้นทุกข์ นั่นคือที่ตัวเราเอง คำสอนให้ดูตัวเองนั้นท่านว่าให้ลอกคราบตัวเองดูซิ ว่าตัวนั้นดีแล้วหรือ มิให้ไปพึ่งโทษที่คนอื่น คำสั่งสอนนั้นจึงเต็มไปด้วยความเผ็ดร้อน เพราะในหัวใจของคนเรานั้นเต็มไปด้วยทิฐิมานะ ความใคร่รู้ ใคร่ลอง เป็นคนมีปัญหามาก ถ้อยคำพูดจาก็ก้าวร้าว โลดโผน ผิดผู้คนอื่น ๆ ทั้งที่ในหัวใจจะเต็มเปี่ยมไปด้วยความเคารพศรัทธาเลื่อมใสอยู่เสมอ

ท่านอาจารย์บุญเพ็งได้หยั่งรู้ถึงน้ำใจคนผู้มีปัญญาเหล่านี้ ท่านว่าเปรียบเหมือน ส่วนอันแหลมคม เมื่อสามารถเจาะทะลุได้แล้วก็จะรู้แจ้งตลอดไปหมด และจะเป็น ประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นเป็นอย่างยิ่ง และถ้าปัญญาที่นำไปใช้ผิดทางก็จะนำเสียดาย ศิษย์ขณะนี้แม้จะมีวาจาเผ็ดร้อนยกย่อนเพียงไร ก็ยังเป็นเวไนยสัตว์ คือเป็นสัตว์โลกที่ สอนได้ ท่านจึงส่งศิษย์ทั้งคณะนี้ไปยังสำนักวัดป่าบ้านตาด ท่านว่า “โอ้พวกนี้ต้องไปเจอ ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน แห่งวัดป่าบ้านตาด นั่นแหละจึงจะดีได้”

“อยู่ที่ไหนวัดป่าบ้านตาด” ผู้เคยมาอีสานเป็นครั้งแรกในชีวิตถามหน้าเซ่อ

“อยู่ที่อุดร ก่อนเข้าเมืองอุดร ไปให้ไต่เซียวนะ เพราะคำสอนของท่านอาจารย์พระ มหาบัวจะเปิดโลกให้เราสามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้ชัดแจ้ง คำสอนของท่านเด็ดขาด แน่นอน อย่าไปกลัวท่านก็แล้วกัน ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน ท่านเป็นพระ สุปฏิปันโน คือปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ท่านเป็นศิษย์องค์สำคัญของพระอาจารย์ ใหญ่ คือพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ ปฏิปทาข้อปฏิบัติของท่านจึงดำรงคงไว้ตามแบบ ฉับของพระอาจารย์มั่นอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ คำดูคำสอนของท่านนั้น เมื่อได้รู้จักนำมา พิจารณาแก้ไขแล้วปัญหาต่างๆ ก็จะแก้ได้หลุดเป็นเปลาะๆ ไป ไม่มีอะไรให้สงสัยได้อีก เลย”

บรรดาผู้แสวงธรรมอันเป็นคลื่นลูกใหม่ทั้งหลาย ต่างพากันตื่นตื่นยินดี กราบลา ท่านอาจารย์บุญเพ็ง จากวัดป่าวิเวกธรรม ไปสู่สำนักวัดป่าบ้านตาดทันทีที่มีเวลาพอจะปลีก ตัวจากงานไปได้

“การได้เป็นศิษย์ท่านอาจารย์พระมหาบัวนั้นเป็นบุญยิ่งนัก อาตมาก็เป็นศิษย์ของ ท่านเช่นกัน คำว่าบุญนี้ มิได้อยู่ที่มีครูอาจารย์ที่ดีคอยสั่งสอนเท่านั้น จะเป็นบุญได้ก็ ต่อเมื่อศิษย์จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์โดยเคร่งครัด บุญหรือความดีจึงจะ เกิดขึ้นเป็นมงคลแก่ตนเอง” ท่านอาจารย์แบน แห่งวัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร เคยสอนผู้เขียนไว้เช่นนี้

เมื่อคลานขึ้นไปกราบท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน พร้อมด้วยดอกไม้ธูป เทียน เครื่องสักการบูชาเพื่อฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของท่าน ก็ได้กราบเรียนด้วยความเคารพ เลื่อมใส แต่ขาดสติว่า “เมื่ออยู่ในกรุงเทพฯ หรือย้ายไปที่ไหนก็ตาม ไม่ทราบว่าจะไปรับ

เรียนการปฏิบัติภาวนากับใคร ได้ย้ายมาภาคอีสานก็รู้สึกดีใจที่ได้มาราบท่าน ขอท่านอาจารย์ได้โปรดกรุณาแนะนำสั่งสอนด้วยเถิด”

“อ้อ แสดงว่าตัวเรานั้นดีพิเศษกว่าพระทั้งหลายในกรุงเทพฯ และที่อื่น ๆ แล้วหรือ จึงว่าหาคนสอนไม่ได้” ท่านอาจารย์พระมหาบัวสอนบทเรียนบทแรกให้ทันทีที่ได้พบ ผู้เขียนถึงกับสะดุ้งรู้ตัวทันทีว่าพูดจาโดยขาดสติ จึงก้มลงกราบท่านแล้วตอบใหม่ด้วยความระมัดระวังว่า “มิได้ค่ะ พระที่ดีมีมากทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด แต่ให้บังเอิญที่ดีฉันไม่มีบุญจะได้พบท่านเหล่านั้น พอย้ายมาอยู่อีสานซึ่งเป็นดินแดนแห่งพระอริยสงฆ์มุ่งในทางวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อให้พ้นจากทุกข์ก็ดีใจมาก มาราบเท้าท่านอาจารย์เพื่อขอศึกษาทางด้านนี้ ให้มีความรู้เพิ่มขึ้น พอเรียกได้ว่ามีสติปัญญาเอาตัวรอดจากความทุกข์กับเขาบ้าง ขอความกรุณาท่านอาจารย์สั่งสอนด้วย”

ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน นิ่งฟังเฉยอยู่สักครู่หนึ่งก็ถามขึ้นด้วยน้ำเสียงที่มีเมตตาเต็มเปี่ยม “ใครให้มาหาหลวงตาบัว” ท่านเรียนตนเองว่าหลวงตาบัวเสมอ

“ท่านอาจารย์บุญเพ็ง วัดป่าวิเวกธรรม จังหวัดขอนแก่น ครับผม” หัวหน้าคณะของเราเป็นผู้ตอบ

“อ้อ ลูกศิษย์หลวงตาบุญเพ็งเรอะ อาจารย์บุญเพ็งท่านก็เก่งนี่นา จะต้องมาหาหลวงตาบัวทำไม

“ก็ท่านอาจารย์บุญเพ็งบอกว่า ท่านอาจารย์พระมหาบัวเก่งกว่า ท่านจึงส่งให้มาเรียนต่อที่นี่” ลูกศิษย์คณะใหม่ตอบไม่ยอมลดละ ท่านอาจารย์จึงเย้าว่า “แหม ช่างเข้ากันดีจริงนะลูกศิษย์กับอาจารย์” ทุกคนหัวเราะ บรรยากาศแจ่มใสอบอุ่นขึ้น ท่านอาจารย์พระมหาบัวเล่าว่า “รู้ไหม ที่วัดป่าวิเวกธรรมนั้น เมื่อก่อนชื่อวัดเหล่างา เป็นป่าช้าอยู่นอกเมือง คนตายที่ไหน ๆ ก็เอาไปเผากันที่นั่นทั้งหมด ต่อมาท่านอาจารย์สิงห์ไปตั้งกองทัพนครขึ้นที่นั่น จึงกลายเป็นวัดขึ้นมา ใครก็อยู่ไม่ได้ แต่อาจารย์บุญเพ็งท่านอยู่ได้ ท่านชอบคุยกับผี จะว่าท่านไม่เก่งได้ยังไง”

ผู้เขียนกราบเรียนตอบท่านไปตามความจริงว่า “ท่านอาจารย์ชอบคุยกับผี แต่ลูกศิษย์ไม่ชอบเลยค่ะ”

“มันกลัวละซี” ท่านมองหน้าถามขึ้น “แล้วจะมาเรียนภาวนากันทำไม ก็เรียนให้รู้จะได้หายกลัว” ได้ยินคำตอบดังนี้ ท่านอาจารย์ก็สอนว่า “เออ นั้นแหละเรียนให้รู้จะได้ไม่ต้องกลัวอะไรอีก”

สำหรับผู้ที่เคยรู้จักวัดที่มีสถาปัตยกรรมอันสวยงาม ระเหิดระหง หรือใหญ่โตโอโถง อาจจะรู้สึกผิดหวัง เพราะที่วัดป่าบ้านตาดไม่มีสิ่งเหล่านี้เลย ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน ได้กรุณาเล่าให้ฟังว่า เคยมีผู้มาขอสร้างโบสถ์ถวาย แต่ท่านมิได้อนุญาต เพราะที่นี่เป็นที่ปฏิบัติธรรม ต้องการให้ผู้เข้ามาศึกษาได้สัมผัสกับธรรมะ หรือธรรมชาติที่แท้จริง พระสงฆ์องค์เจ้าที่นี่จึงยังคงอยู่ได้ร่มเงาของแมกไม้ที่ยังคงเป็นป่า และทุกองค์รักษาป่านั้นไว้เป็นอย่างดี

พระที่วัดป่าบ้านตาดจะมีกุฏิเล็กๆ พอเอนกาย และเก็บบริหารที่จำเป็นเท่านั้น สำหรับกุฏิของท่านอาจารย์เองมีลูกศิษย์ที่ร่ำรวย เคารพบูชาท่านมาสร้างถวาย เป็นศาลาทรงไทย ใต้ถุนสูง ห้องเดี่ยว มีระเบียบรอบเท่านั้นเอง ซึ่งท่านก็บ่นกับผู้เขียนว่า “อยู่อย่างนี้ก็อายเขาจะแย่อยู่นะ” แต่ก็จำต้องสนองตอบความมีน้ำใจของเขาที่มีเมตตาต่อท่าน ทางไฟฟ้าก็จะมาติดต่อไฟเข้าวัด แต่ท่านอาจารย์ได้ปฏิเสธอีก เพราะไฟฟ้ามามีใช้สิ่งซึ่งจะนำผู้คนไปสู่ความสงบ ความสว่างทางใจ สิ่งที่จะตามไฟฟ้าเข้ามามีอีกมากมาย จำพวกเครื่องใช้ไฟฟ้าทั้งหลาย เช่น พัดลม ตู้เย็น วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีใช้กิจของพระผู้ปฏิบัติจะต้องเข้าไปวนวายกับสิ่งเหล่านี้

เมื่อมีผู้ขอทำถนนจากหมู่บ้านเข้าสู่วัดท่านอาจารย์ก็บอกว่า พระสามารถออกเดินไปบิณฑบาตได้ บนถนนดินลูกรังที่เป็นถนนดั้งเดิมมีอยู่แล้ว ท่านไม่ต้องการความสะดวกสบายอะไร ท่านอยู่ของท่านได้ทุกหนทุกแห่งในป่าเขาลำเนาไพร ท่านพยายามที่จะรักษาความเพียรตามรอยบาทพระศาสดา และพระอาจารย์ใหญ่ไว้อย่างเต็มที่ สิ่งที่เรียกว่าความสะดวกสบายนั้น คือปัจจัย ท่านสอนว่า ปัจจัยนั้นจะเป็นเครื่องต่อ ต่อภพ ต่อชาติ ต่อกิเลสตัณหาไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้ต้องเวียนว้ายตายเกิด ตะเกียกตะกาย งมหลงกันไปไม่มี

ทางรอด การตัดปัจจัยอันเป็นเครื่องต่อภพต่อชาตินั้นต้องทำทันที ทำเดี๋ยวนี้ จะรอช้าไม่ได้เลย เพราะว่า “ตายแล้วทำไม่ได้นะ” ท่านสอน

ด้วยเหตุนี้วัดป่าบ้านตาดเมื่อก่อนห้าปีที่แล้วมา จึงมีทางดินลูกรังอัดแน่นเรียบจากถนนใหญ่เข้าสู่หมู่บ้านไปวัดป่าบ้านตาด ระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร ใครจะไปวัดป่าบ้านตาดต้องไปทางนั้น เป็นฝุ่นแดงฉานในหน้าร้อน เปียกและลื่นในหน้าฝน แต่ไม่เห็นมีใครย่อท้อที่จะเดินทางฝ่าฝุ่น ฝ่าโคลน เพื่อเข้าไปกราบท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน เลยสักคน

ในระยะต่อมาชาวบ้านได้พร้อมใจกับทางการสร้างถนนลาดยางขึ้น เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะเสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมท่านอาจารย์พระมหาบัว และราษฎรแถวนั้นทุกปี ก่อนจะเสด็จกลับจากแปรพระราชฐานจากสกลนครสู่กรุงเทพฯ พระมหานคร ถนนลาดยางสายนั้นราบเรียบ ตรงดิ่งเข้าสู่ประตูวัดป่าบ้านตาด และจะหยุดอยู่เพียงนั้น ผ่านประตูเข้าไปแล้วจะเป็นพื้นดินธรรมดา กวาดไว้อย่างสะอาดเรียบร้อย ต้นไม้ในวัดทุกต้นสูงใหญ่ร่มเย็น มีอยู่หนาแน่น แต่จะไม่พบว่ามิไบบ่ไม่ร่วงรกทางเดินแม้แต่ใบเดียว

บนลานดินมีศาลาไม้หลังใหญ่เก่าแก่หลังหนึ่ง พระท่านจะฉันภัตตาหารที่ศาลานี้ ชาวบ้านมาร่วมกันทำบุญที่นี้ ฟังเทศน์ฟังธรรมที่บนศาลานี้แหละ นับว่าเป็นศาลาเอนกประสงค์ ซึ่งได้รับการปิดกวาดขัดถูอย่างสะอาดสะอ้านเป็นระเบียบเรียบร้อย ความเป็นอยู่อย่างผู้เจริญด้วยระเบียบวินัย สงบสำรวมทุกอริยาบถของพระสงฆ์สาวก ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบทุกองค์ ที่นี้เป็นที่เจริญตาเจริญใจแก่ผู้ที่ได้มาพบเห็นเป็นอย่างยิ่ง ผู้คนที่ก้าวเข้าสู่บริเวณวัดป่าบ้านตาดจะได้สัมผัสกับสิ่งเหล่านี้ทันที เกิดความศรัทธาเลื่อมใสเพิ่มพูนขึ้นในหัวใจ

เมื่อได้เข้าไปกราบท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน ได้ฟังคำสั่งสอนแบบเปิดโลกของท่าน ลูกศิษย์ทั้งหลายก็ยิ่งเพิ่มความมั่นใจเหมือนได้รับพลังของนักรบ นักต่อสู้ผู้องอาจจากท่าน พุดกันแต่เรื่องธรรมะอันบริสุทธิ์สะอาดผ่องแผ้ว พุดจริง พุดตรง ไม่อ้อมค้อม เข้มแข็ง เด็ดขาด สิ่งเหล่านี้เป็นคุณลักษณะอันประเสริฐ คำว่านักรบผู้องอาจ เข้มแข็ง เด็ดขาดนั้น หมายถึงนักรบ นักต่อสู้ ที่ได้ผ่านสนามรบและการต่อสู้มาแล้วอย่างฉกาจฉกรรจ์ ต่อสู้กับศัตรูตัวร้ายซึ่งมีนามว่า กิเลส

ในโลกเราจะมีอะไรร้ายกาจยิ่งใหญ่ เปลี่ยนหน้ามาในรูปแบบต่างๆ กันยิ่งไปกว่ากิเลสในหัวใจของมนุษย์ปุถุชนเล่า ความเข้มแข็งเด็ดขาดในการจะต่อกรกับกิเลส ซึ่งหลั่งไหลจากผู้คนมากมายในรูปแบบต่างๆ กัน ทำให้ท่านอาจารย์พระมหาบัว ทรงคุณงามความดีไว้อย่างเหนียวแน่นมั่นคง ท่านอาจารย์จะรู้เท่าทันกิเลสในหัวใจคนที่หลั่งไหลเข้าไปพบท่านทั้งหมด และโดนท่านตอกกลับมาในทันที บ้างก็โดนหนัก บ้างก็โดนเบา ตามความหนา บาง ตื้น ลึก แห่งปัญญาของผู้มีกิเลสเหล่านั้น

จึงมีผู้กล่าวกันว่า ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน นั้นดู ดุมาก เป็นที่รำลือกันไปไกล แต่ผู้ที่ไม่กลัวคำดู คำสอนอันเผ็ดร้อนรุนแรง เช่น คนตัวอย่างผู้เขียนและเพื่อนพ้องทั้งหลายกลับได้พบว่าคำที่ท่านดูสั่งสอนเรานั้น มีประโยชน์เหลือจะกล่าวได้ มีคุณค่ามหาศาลเพราะท่านอาจารย์ดูกิเลส ชูกิเลส ขูดกิเลสในหัวใจของเราทุกคน กิเลสที่พอกหนามาช้านานเพิ่งได้รับการขจัด ขูดลอก โดยท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน ผู้ทรงคุณปรีชาสามารถเป็นยอดเยี่ยม

คำสอนนั้นจะรุนแรงเฉียบขาดเพียงไร ก็ยังเป็นคุณประโยชน์แก่ผู้ถูกดูอย่างหาที่สิ้นสุดมิได้ เพราะคำดูสั่งสอนของท่านอาจารย์ เป็นคำสอนที่ชะล้างกิเลสได้โดยสิ้นเชิง ใครกิเลสหนาท่านก็ล้างแล้วล้างอีก ใครกิเลสบางล้างหนเดียวใช้การได้ทันที เมื่อมาถึงจุดนี้ จะแลเห็นเมตตากรุณาอันบริสุทธิ์ถึงดงามของท่านอย่างชัดแจ้ง แล้วจำใส่ใจไปปฏิบัติตามที่ท่านสอน นำตัวเองขึ้นจากปลักตมของกิเลส ช่วยตัวเองให้ดีขึ้นได้ ท่านอาจารย์พระมหาบัวของลูกศิษย์ทุกคนเป็นเสมือนหมอที่ไม่เลี้ยงไข้ ให้อาครังเดียวแล้วนำไปปฏิบัติตามก็เป็นอันรอดพ้นจากภยันตรายทั้งปวงในชีวิต หากผู้ใดได้ฟังคำสอนของท่านแล้วมิได้นำไปพิจารณาแก้ไขตัวเองแล้วปฏิบัติตาม ก็เป็นเรื่องที่ช่วยอะไรกันไม่ได้จริงๆ ถ้าเป็นคนไข้ก็ต้องปล่อยยให้ตายตามสบาย เพราะเขาเหล่านั้นไม่ยอมกินยาที่ท่านมอบให้แล้ว

พวกเราทั้งหลายเข้าไปกราบท่านอาจารย์ด้วยอาการของผู้มีกิเลส หรือความทุกข์อยู่เต็มหัวใจ ทุกข์เรื่องการทำงาน เรื่องของผู้คนที่นิินทาวว่าร้าย ใส่ร้ายป้ายสีกัน เรื่องกลั่นแกล้งกันต่าง ๆ นานาในหน้าที่การงาน เราพากันไปบ่นให้ท่านฟัง ท่านอาจารย์จะถามพวกเราว่า “ไ้ที่มานั่งว่าคนอื่นเขาอยู่นี้นะ ตัวเรานั้นดีแล้วหรือ” ลูกศิษย์เจ้าปัญหานิ่งอึ้ง ท่านย้ำถามสอนว่า “อย่าไปว่าคนอื่นเขา ตัวเรานั้นดีแล้วหรือ ไหนตอบมาซิ” คำสอนประโยคนี้

ผู้เขียนจำได้ขึ้นใจไม่มีวันลืม รู้สึกในทันทีที่เราเห็นแต่ความผิดของผู้อื่น แต่ไม่เคยย้อนมองเข้ามาดูตัวเองเลย ว่าเราผิดหรือไม่

ถึงกระนั้นความตื้อตึงสอนให้ตอบท่านไปว่า “ก็คิดว่าตัวเราทำดีแล้ว แต่คนอื่นไม่เห็นดีกับเรา ทำไมเขาไม่รู้ ไม่เข้าใจกันบ้าง

“ถ้าตัวเราดีแล้ว ไปยุ่งกับคนอื่นเขาทำไม หา” ท่านดุขึ้นมาบ้าง

“ก็คนอยู่ด้วยกันนี่คะท่านอาจารย์ เราดีกับเขา ไม่เห็นเขาดีกับเราเลย หน้าอย่างหลังอย่าง”

“ถ้าเป็นคนดีพร้อมแล้วนะ นั่นแหละคือความดีของเราเองเป็นบุญเป็นกุศล เป็นความสุขความเจริญ คนอื่นเขาไม่ดีก็ช่างเขาปะไร เราจะไปเดือดร้อนทำไมกับความไม่ดีของคนอื่น ใครเขาจะมาว่าอะไรตัว คำพูดนั้นออกจากปากใครก็เข้าหูคนพูดก่อน เราจะไปรับทำไม ถ้าเราเป็นคนดีแล้วเราไม่ต้องไปรับรู้เจ็บร้อนอะไรไซ้ใหม่ละ รักษาความดีของเราไว้ให้สงบแน่วแน่นมั่นคง น่านแหละเรียกว่าเราดีแน่จริงละ ไซ้ใหม่ หือ”

จริงของท่านอาจารย์ทุกคำพูดทีเดียว ใครได้ฟังคำสอนเช่นนี้จะลดความรู้สึกโกรธแค้น หึงทรนง ลดในการยึดถือเรื่องอัตตาตัวเราของเราลงได้ในทันที เพราะท่านสอนให้ดูตัวเองก่อนอื่น ให้แยกออกมาให้ได้ว่าอะไรผิด อะไรถูก แล้วเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงามเท่านั้น

อย่าไปว่าคนอื่นเขาตัวเรานั้นดีแล้วหรือ ให้หมั่นถามตัวเองไว้เช่นนี้ตลอดเวลาแล้วจะไม่มีความเดือดร้อนใจ ไม่ต้องลับซึ้วไว้กั๊กกัน ท่านสอนพวกเราอย่างนี้ ลูกศิษย์หน้าเป็นหัวเราะร่วนถูกใจที่ท่านดุแรงๆ ท่านอาจารย์บอกว่าท่านหวดด้วยไม้เรียวนี้แหละ (ท่านชี้ที่ปากท่าน) หวดแรงๆ ให้มันเจ็บ ให้สิ่งที่เรียกว่าตัวเราได้รู้สึกสำนึกตัว รู้สึกตัวแล้วไม่เห็นมันหนีไปซุกที่ ยังวิ่งเข้ามาให้โดนหวดอยู่รำไป ลูกศิษย์ท่านอาจารย์พระมหาบัวนั้นไม่มีใครวิ่งหนีไม้เรียวจากฝีปากท่านเลย มีแต่วิ่งเข้าไปให้ท่านเมียนอยู่เสมอ ไม่มีใครเซ็ด เข้าไปที่ไรก็โดนที่นั่น โดนที่ไรความโง่เขลาเบาปัญญาที่หลุดจากใจที่นั่น ความรอบรู้ ความฉลาดผ่องแผ้วเข้ามาแทนที่

เพราะฉะนั้นใครๆ ก็อยากโดนท่านหวด ใครๆ ก็อยากจะหายโง่ ใครๆ ก็อยากเห็นตัวเองให้ชัดแจ๋วขึ้น ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน จึงเป็นเสมือนกระจกส่องเงาผู้คนที่หลายผู้ยังวนวายอยู่ในวัฏสงสารนี้ ใครได้เห็นเงาของตัวเองว่าผิดพลาดอย่างไร แล้วรีบแก้ไข ก็จะแหวกว่ายไปถึงฝั่งได้โดยปลอดภัย ใครที่ยังไม่เข้าใจก็ต้องดำผุดดำโพล่ ลำลักกิเลสกันต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด กระเสือกกระสนดิ้นรนกันไปตามเพลงกรรม คำสั่งสอนของท่านอาจารย์จะเป็นไปเพื่อถ่ายถอนกิเลสในหัวใจคนโดยเฉพาะ และเนื่องจากกิเลสนั้นมีหลายรูปแบบ มีเขี้ยวเล็บแหลมคมรอบตัว จึงต้องใช้ธรรมะอันแหลมคมยิ่งกว่า ชัดเกลากะชากมันออกมาให้ได้

ผู้เขียนเคยกราบเรียนสารภาพต่อท่านว่า มีความรู้สึกเหมือนกับตัวเองเป็นหมาขี้เรื้อน คั่นตรงโน้นตรงนี้ ไปทั่วตัว มากราบท่านอาจารย์ที่ไร ท่านก็เอายาราดให้ที่นั่น แสบชิบๆ ไปทั้งตัว แต่ก็หายคั่นไปเป็นกอง ท่านตอบว่า “เออ แล้วมาใหม่อีกนะ คั่นมาอีกก็จะเอายาราดให้อีก” “มาที่ไร ก็รู้สึกตัวเองนี่โง่ดักดานเลยคะ ท่านอาจารย์” “น่านแหละ ดีแล้วละ คนที่รู้ว่าตัวเองโง่ก็เรียกว่ามันชักจะเริ่มฉลาดขึ้นบ้างละ อย่างน้อยมันก็ไม่หลงตัวเองให้กิเลสมันหลอกเอาได้ แล้วมันจะเบาบางลงไป ถ่ายถอนไปได้เรื่อยๆ ละทีนี้

ทุกๆ คนรู้สึกได้ในทันทีว่า เป็นบุญนักที่มีครูอาจารย์คอยชี้ให้เห็นความบกพร่องของตัวเอง ทำให้เกิดปัญญาไตร่ตรองทุกสิ่งๆ อย่างรอบคอบปราศจากอคติ ความหลงมันพาผู้คนเข้รกรเข้าพงกันเสียนักต่อนักแล้ว แต่เรานั้นยังมีบุญที่มีครูอาจารย์คอยประคอง ชำยที่ชาวที่ ลากเราออกมาจากรกจากพงเสมอ ให้เดินอยู่ในลู่ทางอันถูกต้องถึงงามตลอดเวลาด้วยคำสอนอันรุนแรง เจียบขาด แต่เปี่ยมล้นไปด้วยเมตตา ซึ่งท่านอาจารย์เคยอธิบายให้ฟังว่า “ธรรมะนั้นจะสอนกันพร่ำเพรื่อไม่ได้ จะต้องดูตามจริตนิสัยของแต่ละคน ว่าควรจะสอนอย่างไร แค่นั้น บางคนพูดชนิดเดียวก็เข้าใจรู้เรื่องทันที บางคนก็ไม่เข้าใจ ไม่มีประโยชน์เหนื่อยเปล่า เปลืองลม”

คำว่า “เปลืองลม” ของท่านอาจารย์นี้ เราจำกันมาพูดติดปากทีเดียว เพราะเคยเห็นคนที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่แล้ว ก้มหัวเข้าไปตรงตักท่าน ท่านอาจารย์ก็ถามว่าจะทำอะไร เขาขอให้ท่านเป่าหัวให้ ท่านก็ตอบสั้นๆ ว่า “ไม่เป่า เปลืองลม” แล้วก็เมินหันไปทางอื่น ท่านอาจารย์พระมหาบัวองค์นี้ สอนให้ผู้คนที่หลายฉลาดรู้จักแก้ไขปัญหาคด้วยปัญญา ไม่เคย

สอนให้คนทั้งหลายเชื่อถือโซคกลางของขลัง รดน้ำมันต์ เก็บชานหมากอะไรต่างๆ ซึ่งไม่เข้าทำสำหรับลูกตถาคตทั้งหลาย เพราะเหล่านั้นคือความโง่ความหลง

เพราะฉะนั้นเมื่อผู้เขียนได้ยินคนใหญ่คนโตไปหาพระแล้วพูดว่า ท่านอาจารย์พระมหาบัวดุหมอเก่ง หรือใครไปนั่งคอยดูท่านให้หาย ผู้เขียนและคณะจะหัวเราะกันกลิ้งไป เพราะครูอาจารย์ของเรานั้นไม่ใช่พระให้หาย ไม่ใช่พระหมอดู แต่เป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นพระสุปฏิปันโนแท้ คำถามต่างๆ ที่เราทั้งหลายผู้มีกิเลสป้อนเข้าไปถามท่านนั้น ราวกับท่านอาจารย์เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ และบางคำถามท่านอาจารย์ก็จะตอบได้พิเศษแจ่มแจ้งกว่าสิ่งใดๆ ทั้งหลายในโลก ท่านตอบว่า "ข้อนี้ไม่ตอบ เปลืองลม" ได้ฟังดังนี้แล้วลูกศิษย์ทั้งคณะจะพากันหัวเราะในความไม่เข้าทำของตัวเอง

แม้กระนั้น เมื่อมีบางคนไปอ้อนวอนขอให้ท่านตอบ ปรบเร้าจนท่านรำคาญท่านก็จะดูไปด้วยตอบไปด้วย ธรรมะอันวิเศษของพระพุทธรองค์จะพรูพรั่งหลังไหลจากปากท่านอย่างรวดเร็ว เด็ดขาด จริงจัง ท่านอธิบายละเอียดชี้แจงให้ชาวสะอาด ซึ่งทำให้ตัวท่านเองต้องเหน็ดเหนื่อยยิ่งนัก พออธิบายจบท่านก็จะไล่ให้กลับในทันที เพราะท่านต้องการพักผ่อนเหมือนกัน เพราะกิเลสเข้ามาราววีในรูปแบบต่างๆ กันดังกล่าวแล้ว ทุกคนนำกิเลสมากองให้ท่านอาจารย์ชำระชะล้าง ท่านจึงเหนื่อยเป็นอย่างยิ่ง ใครสอนง่ายครูอาจารย์ก็เหนื่อยน้อย กับศิษย์คณะเราคณะเดียวท่านก็จะแยะอยู่แล้ว แต่ท่านก็ได้อุตสาหอดทนพยายามสอนจนเข้าใจทะลุปรุโปร่ง หมดปัญหาทุกคนในที่สุด

ความเมตตาอันมากมายหาที่ประมาณมิได้นี้ เปรียบประดุจสายน้ำอันฉ่ำชื่นเอิบอาบไปทั่วทุกหัวระแหงในหัวใจอันแห้งผากร้อนร่า ใครที่ได้ยินว่าท่านอาจารย์พระมหาบัว ดูนักดูหนานั้น จงเมตตาผู้พูดด้วยเถิดเพราะเขาไม่เข้าใจจริงๆ เขามองไม่เห็นเลยว่า ท่านดูทำไม ดูเพื่อใครกันแน่ เห็นถูกดูแหงๆ อยู่เช่นนั้น พอกลับมานึกได้ว่า "จริงของท่านแฮะ" เป็นวังกลับไปหาท่านกันทุกคนไปทุกราย ไปทำไมเล่า ไปเพื่อรับฟังความจริง ไปส่องกระจกดูเงาตัวเองที่ท่านอาจารย์ขูดลอกคราบกิเลสออกมาให้เจ้าตัวได้เห็น แล้วรีบไปแก้ไขชะล้างให้สะอาดหมดจด พอเอาตัวรอดไปได้ คนเหล่านี้มีมากมายนับไม่ถ้วน ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน จึงมีพระเดชพระคุณแก่บรรดาศิษย์ทั้งหลายเป็นอนนงค์ และลูกศิษย์ของท่านทุกคนจะปฏิบัติตามคำสอนโดยเคร่งครัดด้วยกลัวจะเสียไปถึงครูอาจารย์

รอบ ๆ กฎของท่านอาจารย์จะกวาดไว้เรียบสะอาด พื้นบันไดกุฏิแต่ละชั้นขัดถูไว้เป็นอย่างดี เราทุกคนซึมซาบเข้าไปในหัวใจ เมื่อได้พบความสะอาดหมดจดเช่นนั้น บนบันไดชั้นแรกมีผ้าสีขาวผ่องแพ้วางไว้เรียบร้อย หลายคนรู้นั้นคืออะไร จึงค่อย ๆ ย่องเลียบหลีกฝ่าฝืนนั้นให้ห่าง ทุกก้าวย่างที่จรดเท้าลงบนบันไดก็จะยิ่งรู้สึกตะขิดตะขวงใจว่าเท้าของเราช่างสกปรกเสียจริง กลัวพื้นบันไดกุฏิท่านอาจารย์จะเประอะเปื้อน เพราะทุกชั้นสะอาดเอี่ยมไปหมด ความหมดจดผ่องแผ้ว ความมีระเบียบเรียบร้อยที่ได้สัมผัส ทำให้ผู้มีความรู้สึกไวทั้งหลายรู้ได้ในทันทีว่า ท่านอาจารย์เจ้าของสถานที่นั้นเป็นพระผู้ทรงความเป็นระเบียบ มีวินัยเคร่งครัด

พอคลานขึ้นไปกราบนั่งเรียบร้อยอยู่บนระเบียงแคบ ๆ ต่อหน้าท่าน ท่านอาจารย์ก็เอ่ยถามใครคนหนึ่งขึ้นว่า "นั่นหยิบผ้าขึ้นมาทำไม" ผู้หวังดีอีกอีก กราบเรียนว่า "นี่ก็ผ้าของท่านตก กระผมเกรงว่าจะเปื้อน จึงหยิบขึ้นมาไว้ข้างบนครับผม" ท่านตอบซ้ำ ๆ ว่า "นั่นนะผ้าเช็ดเท้า วางไว้เช็ดเท้า." ลูกศิษย์ทั้งหลายมองตากัน เพราะรู้กันเป็นอย่างดีว่าท่านอาจารย์เป็นผู้มีระเบียบสะอาดเป็นอย่างยิ่ง เรื่องจะปล่อยให้ของตกเสียหายเป็นไม่มี เพราะท่านมีสติระมัดระวังสำรวมในทุกสิ่ง ทุกอิริยาบถ ภาพที่ท่านครองผ้าสีกรักเป็นปริณทล นั่งพับเพียบต้อนรับผู้คนทุกชั้นทุกประเภทงดงามจับตา

ท่านอาจารย์ตอบคำถามทุกชนิดที่ป้อนเข้ามาไม่มีติดขัด คมกริบ เฉียบแหลม และกับบางคนที่มึปัญญาจู้จักคิด ท่านจะตอบด้วยรูปของคำถามเสมอ ให้ผู้ฟังได้นำไปคิดตรึกตรองด้วยตนเอง แล้วจะได้คำตอบอันชัดเจนแจ่มกระจ่างเป็นที่สุด ซึ่งเมื่อถึงจุดนี้แล้ว ผู้ถามก็จะแก้ปัญหาคือข้อขัดข้องต่าง ๆ ได้ไม่ต้องรบกวนครูอาจารย์อีกต่อไป "เป็นการใช้ปัญญาให้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่เอาแต่ถามอย่างคนจนตรอก มีดวงแก้วอยู่กับตัวแล้วไม่รู้จักนำมาใช้" ท่านจะสอนดังนี้เสมอ

นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งไปกราบเรียนถามท่านว่า เมื่อสักครู່สวนทางกับพระธุดงค์ "อยากทราบว่ ำไ้พระจึงต้องออกธุดงค์"

"ทำไมเราต้องมาวัด" ท่านอาจารย์ถามบ้าง "อ้าว ตอบมาซิว่ามาวัดกันทำไม" นักศึกษาเหล่านั้นนั่งมองตากัน บางคนอาจจะนึกว่าท่านอาจารย์รวน จนใครคนหนึ่งตอบขึ้นว่า "มาหาความรู้ครับผม"

"นั่นแหละ ก็เหมือนกัน พระท่านออกจุดงค์เพื่อแสวงหาวิชาความรู้ ความรู้นั้นอยู่ในตัวเอง แต่จะต้องอาศัยป่าเขา ความสงบ ความวิเวก เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ เมื่อติดขัดตรงไหนแก้ไขไม่ได้ ท่านก็จะเก็บข้อสงสัยนั้นไปถามครูอาจารย์ พระปฏิบัติทั้งหลายท่านจึงไม่อยู่ติดที่ ท่านจะจุดงค์แสวงหาที่สงบวิเวกไปเรื่อยๆ มีครูอาจารย์ดีที่ไหนท่านก็จะจุดงค์ดั้นด้นไปจนพบเพื่อแสวงหาความรู้เรื่อยๆ มหาวิทยาลัยของท่านเหล่านี้อยู่ในป่าเขา รุกขมूलแมกไม้ ที่ว่าง เรือนร้าง สิ่งที่ต้องศึกษานั้นคือตนเอง จิตของตนเองมิใช่สิ่งอื่น"

สำหรับคำถามเด็ก ๆ ที่ว่า "ชาติหน้ามีไหม ชาติก่อนมีไหม" ท่านอาจารย์จะถามว่า "เมื่อวานมีไหม" "มีครับผม" "วันนี้มีไหม" "มีครับผม" "พรุ่งนี้มีไหม" "มีครับผม" "นั่นซิแล้วสงสัยอะไรเล่า ก็เหมือนกันนั่นแหละ ทำวันนี้ปัจจุบันนี้ให้ดีแล้วพรุ่งนี้ของเราก็จะดีเอง เข้าใจไหมเล่า" "เข้าใจครับผม แต่ผมก็ว่าผมทำดีที่สุดแล้วทำไมถึงสอบตก"

ถึงตอนนี้ท่านอาจารย์ก็จะเล่านิทานเรื่องคนตาบอดกับต้นไม้อันให้ฟัง ท่านเล่าด้วยเมตตาและอารมณ์ขัน ตั้งอกตั้งใจสอน ผู้ฟังทั้งหลายได้รับความรู้ในทันทีว่า ตนเองนั่นคือคนโง่ซึ่งเปรียบเหมือนคนตาบอด แต่หลงว่าตนเองฉลาด คำสอนนั้นให้ทั้งความสนุกสนานเบิกบานในธรรมะและความรู้อันประมาณค่ามิได้ นั่นคือให้รู้จักตัวเองเสียก่อน ท่านอาจารย์กรุณานำปัญหาของแต่ละคนที่ขมวดปมไวยู่เพียงมาชี้ให้เห็นว่า เงื่อนมันอยู่ตรงนั้นๆ ปมมันอยู่ตรงนั้นๆ ต้องแก้ที่จุดนั้นๆ เราจะหาธรรมะอันงดงาม บริสุทธิ์บริบูรณ์เช่นนี้ฟังได้เสมอ จากท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ครั้งมีผู้ที่เป็นห่วงกราบเรียนถามเกี่ยวกับสุขภาพของท่าน ท่านอาจารย์จะตอบว่าไม่ติดนักเกี่ยวกับหัวใจ "ก็เพราะไอ้พวกช่างถามนี่แหละ" ท่านตอบลูกศิษย์หัวเราะ ท่านถามต่อไปอีกว่า "เคยฟังนิทานเรื่องลิงกับไม้ประกับไหมล่ะ" "ไม่เคยค่ะ ไม่เคยครับผม" ทุกคนตอบเป็นเสียงเดียวกัน ดีใจที่จะได้ฟังนิทานได้รับความรู้จากท่านอีก

"เออละ จะเล่าให้ฟัง มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งอยู่ชายป่า ในป่านั้นมีลิงชุกชุมมาก ชอบเข้ามาขโมยผลหมากรากไม้ของชาวบ้านอยู่เป็นประจำ ชาวบ้านเขาจึงตกลงใจทำรั้วกันตลอดแนวชายป่า เหลือช่องเล็กๆ ไว้ช่องหนึ่ง พอให้ตัวลิงลอดได้ เขาเอาไม้ประกับใส่ไว้

ไม้ประกับคือไม้สำหรับดักสัตว์ ครั้นได้เวลาฝูงลิงนั้นก็ออกมาตามเคย ตัวหัวหน้าฝูงเห็นมีช่องพอลอดเข้าไปได้ ก็นำเพื่อนลอดเข้าไปทันที ไม้ประกับจึงหนีบหัวหน้าลิงตัวนั้นไว้ บรรดาลูกน้องลิงทั้งหลายต่างก็ตกใจเผ่นขึ้นไปบนไม้ประกับก้มลงถามว่า “เอ็งเป็นไงบ้าง เจ็บมากไหม” แทนที่จะดึงหัวหน้าลิงออกจากไม้ที่หนีบร่างไว้ ตัวหนึ่งเผ่นขึ้นไปถามแล้ว ลงมา ตัวอื่นๆ ก็เผ่นตามเข้าไปถามบ้างด้วยความเป็นห่วง ด้วยความโง่เขลาเบาปัญญา “เป็นไง แยมไหม เจ็บมากไหม”

ไอ้หัวหน้าลิงเลยตายกันพอดี ไม้ได้ช่วยอะไรกันหรอก เอาแต่มาถาม คนมันเจ็บก็ต้องนอน ต้องพัก มาถามกันอยู่ได้ มีหลายคนที่เจ็บไข้แล้วไม่มีใครมาเยี่ยมก็โกรธ นั่นแหละคิดผิด คนเจ็บจะต้องนอนพักรักษาตัว ไม่ใช่ให้ใครคอยมาถามว่า “เป็นไง เจ็บมากไหม” คนเจ็บไม่ได้พักก็เลยตายเหมือนไอ้หัวหน้าลิงนั่นแหละ” ลูกศิษย์ทุกคนฟังนิทานที่ท่านอาจารย์เล่าต่างก็หัวเราะเบิกบาน เพราะทุกคนรู้ว่าท่านไล่ให้กลับกันเสียที เพราะคนพวกนี้ไม่ไล่ไม่กลับ

ท่านอาจารย์เห็นพวกหน้าเป็นทั้งหลายหัวเราะกันตัวอ้อ ท่านก็เลยถามขึ้นๆ ว่า “เป็นไง เข้าใจไหมที่เล่านี้ละ” “เข้าใจค่ะ-เข้าใจครับผม” ทุกคนตอบหน้าระรื่น “เข้าใจแล้วก็กลับกันเสียทีซิ จะได้พักบ้าง เหนื่อยนี้หว่า” ท่านไล่ตรงๆ ทุกคนก้มลงกราบแล้วเรียนว่า “โอกาสหน้าจะมาขอฟังนิทานจากท่านอีก” ท่านบ่นเบาๆ พอได้ยินว่า “ไอ้พวกนี้มันชอบถูกดู” ท่านอาจารย์ดูที่ไรเป็นได้ความรู้ที่นั่น เพราะท่านจะดูไปพลาสอนไปพลาสอน ธรรมะต่าง ๆ จะพรั่งพรูออกมาจากปากของท่านอย่างรวดเร็วเหมือนสายน้ำเปิดโลกให้เห็นในปัญหาต่างๆ ลูกศิษย์ทั้งหลายที่เข้าใจดีจึงพร้อมที่จะโดนดู เอาความโง่เขลาของตนมาตีแผ่ แลกกับความฉลาดที่จะได้รับจากท่านอาจารย์ พวกเราจึงเหมือนคนหน้าหนา ที่โดนท่านดูเท่าไรก็ไม่เจ็บ

ผู้เขียนเสนอหน้ากราบเรียนท่านว่า “นี่เป็นอุบายอย่างหนึ่งที่จะได้รับและฟังธรรมจากท่านอาจารย์”

ท่านมองหน้าแล้วดุด่า “ฟังแล้วก็นำไปปฏิบัติซิ มานั่งถามอยู่ได้ ไป-ไปปฏิบัติเดี๋ยวนี้!” ทุกคนก้มกราบลาท่านคลานลงจากกุฏิด้วยความปีติแช่มชื่น สุภาพราบเรียบ

พลังที่จะปฏิบัติแต่ความดีตามที่ท่านสั่งสอนเพิ่มพูนมหาศาล และลงมือปฏิบัติทันที พลังแห่งความดีงาม ความเมตตาที่ได้รับจากท่านอาจารย์แผ่ซ่านไปทั่วกายใจ เมื่อมีข้อขัดข้องสงสัยก็จะไปใหม่ ไปถามเรื่องที่ไม่รู้ ไม่เข้าใจ บางคำถามก็ไม่เข้าทำ เพราะเพื่อนผู้ร่วมเดินทางไปกราบนมัสการท่านอาจารย์แต่ละคน แต่ละครั้ง มีความรู้ทางธรรมไม่เสมอกัน

ผู้ถามจึงต้องป้อนปัญหาทั้งที่ฟังแล้วเข้าทำและไม่เข้าทำให้ท่านตอบ ท่านอาจารย์จะตอบทันที อธิบายซ้ำๆ ในเรื่องการปฏิบัติภาวนา แต่ถ้าเป็นคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้อื่น ท่านจะดูหนักบ้างเบาบ้างเสียก่อน แล้วท่านบแห่งธรรมะของพระพุทธองค์จะพรูพรุ้งออกมาจากปากจากใจของท่านไม่ขาดสาย จนทุกคนเข้าใจแจ่มแจ้ง แล้วจะสรุปให้เราหันมาพิจารณาตัวเองด้วยประโยคสำคัญ

“อย่าไปว่าคนอื่นเขา ตัวเรานั้นดีแล้วหรือ” สาธุ พระเดชพระคุณของท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน มีมากมายท่วมท้น ที่ได้สอนให้เรารู้จักตัวเองให้ดีเสียก่อน ศึกษาตัวเองให้ชัดเจนเสียก่อนโดยปราศจากอคติ สิ่งใดๆ ทั้งหลายในโลก ความสุข ความทุกข์ เกิดจากใจของคนคนนั้นทั้งสิ้น

พระอริยสงฆ์แห่งแผ่นดินอีสานสอนผู้คนด้วยความจริง ความจริงอยู่ที่ตัวของเรานี้เอง แต่เรามองข้าม มองไม่เห็น เหมือนคนตาบอด แต่ละองค์ท่านจะสอนด้วยประโยคที่สั้นๆ จับใจ แจ่มแจ้ง เช่นที่ว่า “สุขหรือทุกข์อยู่ที่ใจ ที่จะต้องทำคือ ทำใจให้อยู่เหนือความสุขความทุกข์ทั้งหมดให้ได้” และเมื่อมีคำถามว่า “ทำสมาธิให้เกิดความสงบ มันจะสงบเฉพาะเวลาทำอยู่ในสมาธิเท่านั้น เมื่อถอนสมาธิแล้วความสงบก็หาย ทำอย่างไรความสงบจึงจะอยู่กับเราได้ตลอดไป” คำตอบก็คือ “ความสงบจะมีได้ตลอดไป เมื่อเราทำสมาธิเพื่อให้เกิดปัญญา ได้ฟังเท่านั้นก็เข้าใจแล้ว เพราะคนที่มีสติปัญญานั้นย่อมจะเฉลียวฉลาด รู้แจ้งแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ทุกเรื่อง แล้วจะมีอะไรร้อนใจอีก สมาธิหรือความสงบเป็นพื้นฐานของปัญญาเท่านั้นเอง”

คำสั่งสอนทุกคำของท่านอาจารย์ทุกองค์ ได้ถ่ายทอดออกจากเทพที่อวดเสียงของท่านไว้ มิได้เขียนขึ้นด้วยสำนวนของนักเขียน นักประพันธ์แต่อย่างใดทั้งสิ้น ผู้เขียนได้ถ่ายทอดออกมาด้วยความเคารพบูชาด้วยดวงใจ และเจตนาที่จะเก็บคำสั่งสอนของครูอาจารย์ทุกองค์ไว้ทุกประโยค เพราะมีประโยชน์เป็นที่สุด เกรงว่าจะสูญหายเลอะเลือนไป

เพราะสังขารที่แก่เฒ่าลงทุกนาที สำหรับท่านผู้ที่มีความรู้ทางธรรมอยู่เป็นอย่างดีแล้ว คงจะไม่ถือสากับคำถามของผู้รู้น้อยด้อยปัญญา และหากอ่านพบว่าคำพูดระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์จะเต็มไปด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ชัดแจ้ง โต้เถียง เออะอะ อวดดี กระจ่าง ต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วยในความบกพร่องของผู้เขียนที่นำมาลงพิมพ์

ขอได้โปรดทราบเถิดว่า พระเดชพระคุณของครูอาจารย์นั้นมีมากมายใหญ่หลวงนักที่ท่านทนฟังได้ ตอบได้ อธิบายได้ จนพวกกิเลสหนาตัวเบาไปตามๆ กัน ผู้เขียนพยายามถ่ายทอดออกมาทุกคำจากเทป แต่ผู้อ่านก็คงจะไม่ซาบซึ้งเท่ากับที่พวกเราได้ยินมาเอง ซึ่งมีครบทุกรส ทุกครั้งที่ท่านอาจารย์พระมหาบัว สอนศิษย์แก่นๆ ทั้งหลาย ท่านจะพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพอ่อนโยน นุ่มนวล เมตตา ดุดัน เด็ดขาด แข็งกร้าว หรือดุแหวกก็มี ชูก็มี ปลอบก็มี เช่น เมื่อเถียงกันเรื่องหนังสือที่ท่านอาจารย์พระมหาบัวเขียนไว้หลายเล่ม ว่าเล่มนั้นดีกว่าเล่มนี้ ก็มีการเถียงกันอย่างไมยอมลดละ จบลงด้วยเสียงหัวเราะ เพราะท่านบอกว่า ท่านทดสอบดูต่างหากว่าเราอ่านหนังสือที่ท่านให้ไปหรือเปล่า หนังสือท่านแต่ละเล่มใหญ่ และหนักมาก

ครั้งต่อว่าท่านว่า “หนังสือของท่านอาจารย์เล่มหนาปึก หนักจะแยะ” ท่านก็หัวเราะตอบว่า “ดีแล้วละ มันจะได้นั่งอ่าน ไม่นอนอ่านแล้วหลับกรนครอก ๆ หนังสือจะหลุดมือลงมาทับหัวเอา จะต้องเจ็บตัว ถ้าใครไปนอนอ่านแล้วหลับ เพราะฉะนั้นให้นั่งอ่าน ไม่ใช่ให้เอาไปนอนอ่าน” ลูกศิษย์กราบเรียนอีกว่า อ่านหนังสือของท่านแล้วไม่เคยจำได้เลย ต้องกลับมาอ่านใหม่กันอยู่เรื่อยๆ จนซึมเข้าไปทีละน้อยๆ สงสัยว่าท่านอาจารย์จะสอนมิให้ติดในสัญญา คือตัวกำหนดจดจำ ซึ่งเป็นกิเลสข้อหนึ่งเหมือนกัน

ท่านตอบว่า “ไม่ได้เขียนขึ้นเพื่อให้ท่องจำ มิได้สอนเพื่อให้ท่องจำเป็นนกแก้วนกขุนทอง แต่สอนเพื่อนำไปปฏิบัติในขณะที่อ่าน หรือฟังคำสอนด้วยความเข้าใจ ก็ย่อมจะถ่ายถอนกิเลสไปได้เรื่อยๆ ให้มีสติพิจารณาในการอ่านและการฟัง ไม่สนใจออกไปภายนอก กระแสแห่งธรรมได้เข้าไปสัมผัสจิตใจ ก็จะส่งผลให้จิตสงบเยือกเย็นลงโดยลำดับ เกิดความรู้เฉพาะตัวย่อมเป็นประโยชน์ ในสมัยพุทธกาลเวลาพระสาวกได้ฟังพระพุทธเจ้าแสดงธรรม ปรากฏว่ามีผู้สำเร็จมรรคผลนิพพานเป็นจำนวนมาก การได้ฟังธรรมบ่อยๆ ไม่สนใจกับความจดจำได้ ประโยชน์ในขณะที่ฟังเข้าใจและเพลิดเพลินในอรรถในธรรมนั้น

จิตก็จะขยับขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงที่สุดแห่งธรรม ท่านเรียกว่า บรรลุธรรมสูงสุด เข้าใจไหม ประโยชน์มันอยู่ตรงนั้นแหละ” ลูกศิษย์ก้มลงกราบด้วยความเข้าใจดียิ่ง

แต่อดถามไม่ได้ “เรียกว่านิพพานเลยหรือคะ ท่านอาจารย์”

“พอเข้าใจเรื่องดีแล้ว เกิดปัญญาแจ่มใสแล้วนะ เมื่อถึงจุดนี้นิพพานหรือไม่นิพพาน ก็ไม่สงสัยอะไรอีกแล้วละ”

“เอ้า ก็ที่ปฏิบัติกันมาแทบเป็นแทบตายก็เพื่อให้บรรลุมรรคผลนิพพาน ทำไมท่านอาจารย์ไม่สนใจเสียแล้ว” ลูกศิษย์พยายามถามให้ท่านดู แต่ท่านตอบเรื่อย ๆ อารมณ์ดี

“ใช่ ไม่สนใจอีกแล้ว เหมือนกับพวกเราตื้นตันเดินทางมาวัดป่าบ้านตาด เมื่อมาเจอแล้วก็ไม่ต้องไปหาวัดป่าบ้านตาดที่ไหนอีก ก็มันมาถึงแล้ว พบแล้ว บรรลุแล้ว นี่คือจุดหมายปลายทาง จะไปหาอะไรอีกเล่า” ทุกคนก้มลงกราบด้วยความเข้าใจชัดเจน หหมดปัญหาที่จะถามต่อไปได้

ครั้งแรกที่ผู้เขียนเข้าไปกราบท่านอาจารย์พระมหาบัวนั้น ได้กราบเรียนท่านว่า ยังไม่มีหนังสือประวัติพระอาจารย์มั่น ที่ท่านเขียนไว้เลย อยากได้จนเกิดกิเลส ท่านอาจารย์บอกว่าหมดแล้ว มีคนเขากำลังพิมพ์ใหม่ กว่าจะแล้วเสร็จก็อีกสามเดือนถึงจะได้มาแจกกัน ครั้นเดือนต่อมาไปกราบท่านอีก ท่านอาจารย์ก็หยิบหนังสืองานศพเล่มหนึ่งมาให้ บอกว่า มีผู้พิมพ์ประวัติพระอาจารย์มั่นที่ท่านเขียนไปแจกงานศพ

“นี่เป็นของพระองค์หนึ่ง ท่านมีอยู่เล่มเดียว ท่านอ่านแล้ว เห็นว่าเราอยากได้ ไปขอมาให้เราอ่านจะได้รู้ว่า พระอาจารย์มั่นท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบด้วยความอดทน มานะพยายามเพียงไร เราอ่านแล้วจะได้รู้จักว่า ครูอาจารย์ท่านเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวมาก เราจะได้มีความพยายามบ้าง เอ้า เอาไป” ผู้เขียนก้มลงกราบรับหนังสือจากท่านด้วยความตื่นตันใจ ท่านอาจารย์พระมหาบัวไม่เคยทอดธุระต่อศิษย์ผู้สนใจใฝ่ธรรมเลย ท่านพยายามสนับสนุนสั่งสอนทุกคน ทุกวิถีทาง ไม่เลือกเพศ เลือกวัย สอนและให้ตามขั้นตามภูมิธรรมของแต่ละคนที่ควรจะได้รับ ท่านเคยบอกว่า “มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ชาญฉลาด สอนให้ดียากที่สุด แต่เมื่อสอนได้แล้วก็เป็นมนุษย์ที่ดี ดีเลิศ เลิศที่สุด หาสิ่งใดมาเทียบไม่ได้เลย”

ผู้เขียนสอดขึ้นว่า “ก็พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า คนเรานั้นมีทั้งเวไนยสัตว์ และ
อเวไนยสัตว์ คือสัตว์ที่สอนได้และสอนไม่ได้” ท่านอาจารย์จะดูแหงทันทีเมื่อได้ยินประโยค
นี้จากคนปากเปราะ

“อย่าได้นำคำสอนของพระพุทธองค์ไปว่าใครเขาไม่ได้เขี้ยวนะ จำเอาไว้ เอาไปว่า
ใครเขาไม่ได้เป็นอันขาด” ที่ต้องดูเพราะท่านรู้ว่า ลูกศิษย์ของท่านพวกนี้ออกจะปากร้าย
ก้าวร้าว จะดำใครว่าใครก็ชักบาสิขึ้นมาอ้าง ท่านรู้ทันจึงห้ามเสียในทันที และท่านรู้ดีว่า
เมื่อห้ามแล้วเราจะเชื่อฟังไม่ละเมิดเป็นอันขาด ความรอบรู้ของท่านอาจารย์เป็นที่น่า
มหัศจรรย์สำหรับคนที่เพิ่งรู้จักท่านอย่างพวกเรา

ครั้งหนึ่งเรายกขบวนไปกราบท่านจากขอนแก่นไปอุดร ระยะทางร้อยกว่ากิโลเมตร
ในระหว่างทางเราก็นั่งวิพากษ์วิจารณ์นักการเมือง ซึ่งในระยะนั้นเป็นฤดูแห่งการหาเสียง
ทุกพรรคต่างก็ไปแสดงความเก่งกล้าสามารถในการดำ่ว่าคนอื่นให้ประชาชนฟัง จนพวกเรา
หมั่นไส้ จึงนั่งพูดกันถึงคนพวกนี้อย่างแหกเหลวแสบไส้ หาขึ้นดีไม่ได้ เมื่อไปถึงวัดป่า
บ้านตาดเข้าไปกราบท่านอาจารย์ คุยกันเรื่องอื่นๆ แล้วท่านอาจารย์ก็มองหน้าแล้วถาม
ด้วยส้อมเสียงเรียบๆ “ไปว่าพวกนักการเมืองเขาทำไม” คำถามสั้นๆ ของท่านอาจารย์ทำให้
พวกเราสะดุ้งเฮือก ก็เราพูดกันอยู่ในรถแท็กซี่ ท่านยังทราบได้ ทุกคนอีกอึกที่เคยปากเปราะ
เราะร่ายหาคำตอบไม่ถูก

ผู้เขียนจึงกราบเรียนตามตรงว่า “รู้สึกรำคาญคนพวกนี้ มาดำคนโน้นคนนี้อยู่ได้
โฆษณาให้คนอื่นเชื่อตัว แล้วไม่เห็นช่วยใครจริงซักที”

“ก็แล้วมันเรื่องอะไรของเรา เขาจะพูดจาโฆษณาอย่างไรก็เป็นเรื่องของเขา เรานั้นมี
ศีล ศีลนี้แหละจะเป็นรั้วกันปากของเราให้พูดแต่ในสิ่งที่ดี ที่เป็นประโยชน์ ไม่ไปว่าคนอื่น
เขา”

นี่คือท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน ลูกศิษย์จะไปทำผิด ก้าวร้าวล่วงเกิน
ใครท่านทราบหมด จะตักเตือนสั่งสอนในทันที เมื่อท่านเห็นว่าสิ่งนั้นจะก่อให้เกิดความ
เสียหายแก่ผู้พูดและผู้ฟัง ในวันนั้นท่านจึงเทศน์มีเรื่อง “ให้มีศีลเป็นรั้วกันปาก” ให้ฟัง
ยาวเหยียด ท่านตั้งใจสอนขัดเกลาลูกศิษย์ให้ได้จริงๆ ความรอบรู้ในดวงจิตของท่านนั้น

มีอาจจะประมาณหรือหยั่งรู้ได้ เพราะเรายังเป็นสัตว์โลกที่มีได้มีความรู้อย่างท่าน เราทราบกันแต่ว่า ไม่มีเรื่องใดที่ท่านอาจารย์จะไม่รู้ ท่านอ่านเราออกทะเลลู่ปรุโปร่ง

แม้ในบางครั้งที่มีได้ไปกราบเยี่ยมเพียงแต่คิดว่า อยากฟังเรื่องนั้นเรื่องนี้จากท่านจริงๆ เมื่อไปพบแล้วไม่ต้องเอ่ยปากขอ ท่านก็จะตอบและเทศน์สั่งสอนทันที ด้วยอรรถด้วยธรรมที่ลึกซึ้ง กว้างขวางแผ่ไพศาลให้ความรู้แก่ศิษย์ได้ทุกรูปแบบ ท่านอาจารย์พระมหาบัวจะดูและสั่งสอนศิษย์ทุกคนไม่มีละเว้น ไม่ว่าคนคนนั้นจะเป็นเจ้าใหญ่นายโตมาจากไหน เป็นคุณหญิงคุณนาย มียศถาบรรดาศักดิ์เพียงใด ขึ้นชื่อว่ามาให้สอน เป็นลูกศิษย์ของท่านแล้ว ท่านจะใช้ได้ สอนได้ ดูได้ ทุกคนไม่มีเว้นเลย

ผู้อ่านจะได้พบกับถ้อยคำที่ท่านเรียกว่า “เราคุยกัน” นี้เป็นไปด้วยความเป็นกันเองเป็นอย่างยิ่ง ระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ สำหรับผู้เขียนนั้นโดนท่านดูนับครั้งไม่ถ้วน จนท่านเองต้องออกปากว่า “คนคนนี้นั้นเป็นยังงี้วะ มาที่ไรเป็นโดนทุกที่ชีน่า ใครเขามาไม่โดน ไอ้โดนอยู่ได้” ผู้เขียนก็กราบเรียนตอบไปตามความจริง ที่ใจของตัวรู้สึกว่ “ไม่จั้นไม่มีความสุข หากความสบายไม่ได้เลย วันไหนไม่โดนท่านอาจารย์ดูเชิงจะแย่” ท่านหัวเราะ “เออ จั้นก็แล้วไปเถอะ ดูแล้ว สอนแล้ว เข้าใจแล้ว นำไปประพฤติปฏิบัติตามเป็นใช้ได้”